

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ի ՀՆՈՒՄՆ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Ա. Ի ՀՆՈՒՄՆ

Արեւելքի մէջ՝ աւելի քան ուրիշ տեղեր՝ մշտ նուիրական պարտականութիւն մը նկատուած է հիւրասիրութիւնը եւ Մենդոց Գիրքին մէջ նահապետներու պատմութիւնը ցոյց կուտայ թէ «Րքան ուշագիտի հիւրանկարութեան տառակայ կ'ըլլային օտարական ճամբորդները:

Նոյն Գիրքի ԺԸ. գլուխին մէջ կը տեսնենք Աբրահամը որ երեք խորհրդաւոր անաքորդները կը հիւրընկալէ Մամբրէի Կադնիին քով՝ Քերրոնի մօտ: Նահապետը օրուան տաք ատենը վրանից դուռը նստած էր. ան չի բաւականանար միայն ոտքի ելլելով, ինչպէս կ'ընեն սովորական ճամբորդներուն, այլ ի նշան յարգանաց կը վաղէ գիտաւորելու այդ ազնուական օտարականները, կը խոնարհի անոնց առջև ու իրրեւ շնորհ կը խնդրէ անոնցմէ՝ մնալ, ոտքերնին լուալ ու հանգստանալ (Մենդ. ԺԸ. 1-5):

Ղովտ նմանապէս կ'երկրպագէ եւ միւս նոյն խօսքերը կ'ուղղէ Սողոմ հասնող երկու հրեայակներուն. «Աղէ՛, տես՛րք իմ, կ'աղայեմ, ձեր ծառային տունը դարձէք ու գիշերը հոն անցուցէք. ոտքերնիդ լուացէ՛ք ու աւտուն կանուխ ելէ՛ք ու ճամբանիդ շարունակեցէ՛ք: — «Ո՛ր, կը պատասխանեն անոնք, գիշերը փողոցը կը կենանք: Բայց, կ'աւելցնէ Աստուածաշունչը, Ղովտ այնքան թախանձեց որ անոնք հաւանեցան իր տունը մտնել (Մենդ. ԺԹ. 1-3):

Իսահակի ամուսնութեան ատեն Ռեբեկայի եղբայրը Լաբան դէպի աղբիւրը կը վազէ գիտաւորելու համար Աբրահամի ուղարկած ծառան ու կ'ընէ անոր. «Եկ՛ուր, «՛՛՛ Ժիրոջ օրհնեալը, ինչո՛ւ համար դուրսը կեցիր ես. տունը պատրաստեցի քեզ համար, նաեւ սեղ մը՝ ուղտերուդ համար: Ու մարդը, կ'աւելցնէ Ս. Գիրքը, տունը մտաւ. Լաբան ուղտերը քակց, անոնց յարգ ու ճարակ տուաւ, նաեւ ջուր՝ լուա-

լու համար եկուորին ու իր մարդոց ոտքերը (Մենդ. ԻԳ. 29-32):

Դարձեալ Մենդոց Գիրքը կը նկարագրէ եգիպտոսի մէջ Յովսէփի իր եղբայրներուն ըրած ընդունելութիւնը. «Էկերական ցուն Յովսէփի տունը մտցուց զանոնք, ոտքերնին լուալու ջուր՝ նաեւ անոնց էշերուն կեր տուաւ» (Մենդ. ԽԳ. 24):

Վերստին գտնանք Մամբրէի Կադնիին քով: Աբրահամ ըստ հիւրերուն. «Պատա՛մը հաց բերած ու սիրտերնիդ զօրացուցէ՛ք»: Հաց ուտել՝ երարայական բացատրութիւն մըն է որ ընթերցողը ընդ կը նշանակէ, Իրականին մէջ, սակայն, հիւրերը միայն չսրաբեկ հաց մը չկերան. անոնց համար բարակ ալիւրով շաղուած թարմ շօթեր ու մատղաշ հորթ մը պատրաստուեցան, նաեւ կոզի եւ կաթ: Եւ մինչդեռ երեք հիւրերը ծառին շուքին տակ բազմած կ'ուտէին, Աբրահամ «անոնց քով ոտքի կեցաւ» անոնց զոյգ փափաքը կատարելու պատրաստաւ կամ գիրք մը առած (Մենդ. ԺԸ. 6-8): Ընթերցէ՛ք Վերջն էր միայն որ սկսան խօսակցիլ:

Հիւրասիրութիւնը մերժելը մեծ յանցանք կը համարուէր: Այս պատճառաւ Յօրիքին համար կը վկայէ թէ երբեք այդպիսի թերութիւն մը չէ դորձած.

«Իմ վրանիս մարդիկը չըսին.

Ե՛րբ անոր սեղանէն չէինք կշտանար: Օտարականը երբեք գիշերը դուրսը չէր մնար. Վասնզի ճամբորդին առջեւ դուռն բաց էր (Յօր. ԼԱ. 31-32) [միշտ]:

Նահապետական այս հիւրասիրութիւնը, իր շատ մը յատկանշական գիծերով, այսօր ալ կը գտնենք անապատի վրանաբնակ ցեղերուն քով:

Բ. ԱՅՍՕՐ

«Անապատին մէջ վրանը բաց ապաստանարան մըն է բոլորին համար»(*): Շէյխին վրանը, ճամբորդին յարմարութեան

(*) JAUSSEN, Contumes des Arabes au pays de Moab, էջ 80: Հետեւեալ մանրամասնութիւնները առնուած են այս շահեկան հատորէն:

համար, սովորաբար լարուած կ'ըլլայ միւս վրաններէն քիչ մը հեռու: Հիւրը ներս մտնելուն պէս քաղաքավարութեամբ կ'ողջունուի ու կը հրաւիրուի նստիլ երփնե-րանդ կապերին մը վրայ: Երբեմն, երբ յայտնի մէկը ըլլայ հիւրը, անկողին մըն ալ կը ձգեն կապերտին ներքեւ: Ապա ան-միջապէս կրակը կը վառի, բոհրած կամ աղացուած սուրճը կը պատրաստուի ու կը մեծարուի: Ենչիւր եթէ աւելի պատուել ուզէ հիւրը՝ ու մը, ոչխար մը կամ հորթ մը կը մորթէ: Այդ արեսն հեղուսով մաս-նաւոր մեծարանք մը ընծայած կ'ըլլայ ար-ժանաւոր հիւրին: Կենդանին մորթուելէն վերջ հիւրը այլեւս կապուած կ'ըլլայ զինք ապահովանողին հետ ու ա'լ չի կրնար հե-ռանալ վրանէն: Սովորական հիւրի մը հա-մար բաւական կը համարուի պնակ մը ա-ղացուած ցորեն՝ հացի ու կարագի խառ-նուրդով:

Երբ հասնի ընթրիքի պահը՝ հրաւի-րեալները թեթեւ մը կը լուան աջ ձեռքերին ու գետնին ծալապատիկ կը բազմին պղինձէ կամ փայտէ ասիսի մը շուրջ, որուն վրայ շարուած կ'ըլլան կերակուրները: Իբրեւ սե-ղանի օրհնութիւն՝ Ամենօրումս Ալլահի անուան կարճառօտ աղերս մը ուղղելէ ետք՝ սրբոյրին աջ ձեռքերը միասնաբար կը միտին սկաւառակին մէջ: Հազուապէս է որ չէյիւր ճաշակէ հիւրերուն հետ. անի-կա կը հսկէ սպասարկութեան վրայ ու կը խորխուսէ բազմականները սա խօսքով. Էֆլաու, Էֆլաու. Ազէկ աշխատեցէ՛ք: Գար-նան եղանակին կաթն ու մածունը նախա-մեծար կը համարուին որեւի կերակուրնե-րէ: Արարին համար ուսելը կարեւոր գործ մը ըլլալուն՝ ոչ ոք չի խօսիր սեղանի վը-րայ: Երբ մէկը ելլէ սեղանէն՝ տակաւին ուտելու ստիպում ընող չէյիւրին կը պա-տառանան. Սպապար. Կշտացար, Փառք Աստուծոյ: Սեղանէն վերջ բազմականե-րուն քիչ մը ջուր կը մատուցանեն ձեռ-քերին լուալու եւ բերանին ցօղուելու համար: Յետոյ ամէն մէկը իր նախկին տեղը կը զբաւէ ու կը պատէ գաւաթ մը սուր-ճին, որ անխուսափելի մեծարանքն է կե-րակուրէն վերջ: Այնուհետեւ երկար զրու-ցատրութիւն մը ծայր կուտայ ու սերտ մտերմութիւն մը կը հաստատուի հիւրին ու հիւրասիրողին միջև, որոնք առաջին ու

թերեւ վերջին անգամ ըլլալով կը տեսնեն զիրարը^(*):

Արարական գրականութեան մէջ պատ-մուած հետեւեալ դէպքը ցոյց կուտայ թէ մինչեւ որ ասորիճան յարգի է անոնց քով հիւրասիրութիւնը: Վրանարնակ մը իր հիւրը մեծարելու համար կը մորթէ իր աշունուզգի մատակ ձին, զոր քիչ առաջ մերժած էր վաճառել շատ բարձր գինով մը: Այսօր ալ տակաւին կան պէտէվիներ որոնք փնացած են բազմածախս հիւրա-սիրութիւններու հետեւանքով: Հաւանի Յոյն-Կաթոլիկներու արքեպիսկոպոսը իր ծխականեորուն աղքատանալուն մէկ պատ-ճառն ալ կը համարի ցածախաղէպ ու ձրի հիւրասիրութիւնները, որոնք օրէնքի կարգ անցած են երկրին մէջ^(**):

Վրանարնակը ինքզինք պարտաւոր կը համարի ամբողջ ժամանակը անցնել հիւ-րին քով՝ որքան որ անիկա ֆնայ իր վրա-նին տակ: Այն որ կ'ընդունի հիւրասիրու-թիւնը՝ նովին իսկ անձեռնմխելի ու նուե-րական տնձ մը կը դառնայ, վասնզի միա-սին հաց ուտելը վրանարնակ ցեղերուն քով նուիրական ու հանդիսաւոր արարք մըն է ինքնին: Արարը կը մերժէ սեղա-նակից ըլլալ իր թշնամիին՝ վախճալով որ մի՛ գուցէ չկարենայ այնուհետեւ վրէժ-խնդիր ըլլալ անկէ: Սալատտին Հաստինի յաղթանակին իրիկունը արգիւնջ մընայ տը Շաթիյոնին օշտրակ մը առնել իր վրանին տակ՝ երգուած ըլլալով երբեք չնհրել ա-նոր՝ իր յարձակումներուն ու խոստմեա-լանցութեան համար: Ընդհակառակը՝ նե-րում կը շնորհուի յաճախ այն թշնամիին որուն հետ միասին հաց կերուած է: Շատ շատ՝ վրէժխնդրութիւնը գործ կը դրուի բաւական ժամանակ անցնելէն վերջ:

Հայացոց՝ Մ. Ս. Ն.

(*) JAUSSEN, անդ, 81-82:

(**) LA TERRE SAINT, 15 Մայիս 1900, էջ 160: